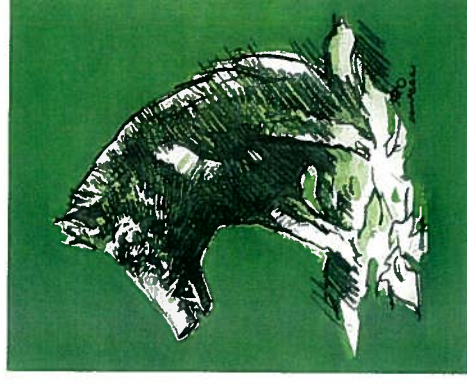

H.C. ANDERSEN I FIRENZE

Metalsvinet

Introduceret og kommenteret af

Ivan Ž. Sørensen

Comune di Firenze

R. Consolato di Danimarca

H.C. Andersen Fondazione

Presentation

Det er Alessandro Berti – Æreskonsul for Danmark og en central skikkelse i det florentinske konsulkorps som sekretær for Konsulskabet og i dag vicepræsident for Toscanas Konsulkorps – der har taget initiativ til at publicere Hans Christian Andersens “Metalsvinet”, som er et betydningsfuldt udtryk for den berømte danske forfatters kærlighed til Firenze.

Generation efter generation har i barndommen stiftet bekendtskab med og er blevet betaget af eventyr som “Den grimme Ælling” og “Den lille Pige med Svovlstikkerne”. Imidlertid er det kun ganske få, der er klar over, at forfatteren til disse og mange andre kendte eventyr er den Hans Christian Andersen, født for 200 år siden i Danmark (2. april 1805), som blev så bjergtaget af Firenze, at han vendte tilbage flere gange og lod sig inspirere af Metalsvinet, der stadig i dag tiltrækker masser af turister, og skrev eventyret af samme navn, som hermed i form af denne betydningsfulde udgivelse på ny gøres tilgængelig for florentinerne.

Den utrolige tiltrækningskraft, som Taccas skulptur udøver, er almindelig kendt over hele verden. Tænk blot på den afstøbning, der står i New York, eller på at guiden til de olympiske lege i Sydney i år 2000 omtalte den blandt de momenter, som turisterne kunne beundre i den australske by, en dejlig overraskelse for undertegnede. Skulpturen blev øjensynligt en vigtig inspirationskilde for Andersen lige fra hans første besøg i 1833 og 1834, sådan som det fremgår af hans dagbøger og breve.

Jeg mener, at det vil være af vigtighed, ud over den påskønnelsesværdige opmærksomhed, som bogen utvivlsomt vil vække, at man yderligere søger at forbinde Andersen med Firenze, fx ved at placere en tavle i området ved Metalsvinnets *Mercato Nuovo*, hvor forfatterens tilknytning til byen omtales.

Firenzes succes som kunst- og kulturcentrum skyldes netop de stemninger og følelser, som kendte rejsende har udtrykt i deres værker. De har i kraft af deres egen betømmelse og troværdighed skabt et billede af Firenze som et internationalt kulturcenter. Danmark er et vigtigt land inden for EU. Det at genopdage båndene til Firenze gennem de kunstværker og den inspiration, som byen har

Forside: “Il Porcellino” originaltegning af Silvano Campeggi (Nano) – Andersen-prisen, sammen med Maestro Manzi, 1955-56 for bogen “Orzowe”, udgivet af Vallecchi.

Introduktion, billedredaktion og kommentarer: Ivan Ž. Sørensen

Denne publikation er oprindeligt udgivet på italiensk i april 2005 i forbindelse med byen Firenzes fejring af H.C. Andersens 200-års fødselsdag. For sponsorering af den danske udgave takkes BG Bank.

H.C. Andersen i Firenze

© Polistampa, Firenze 2005

Tekstgrundlag: H.C. Andersen, *Eventyr og Historier*.

Med Illustrationer efter Originaltegninger af V. Petersen,

3. Hefte 1862

formålet at vække i store danske personligheder af internationalt ry som Hans Christian Andersen, er også en vej til at vise, hvorledes Den Europæiske Union, som stadig er under opbygning, beror på dybtliggende kontakter mellem folkene i fællesskabet og gensidige kulturelle påvirkninger.

EUGENIO GIANI
*Borgmester for internationale
 relationer og venskabsbyer*

Hans Christian Andersen 1805-1875

Den 2. april i år 2005 er det 200-årsdagen for den berømte danske eventyrdigter Hans Christian Andersens fødsel.

Det kongelige danske konsulat i Firenze har ønsket at fejre denne begivenhed med en genudgivelse af "Metalsvinet" til minde om Andersens besøg i Firenze 1834. "Metalsvinet" blev skrevet i 1842, og genudgives i dr. Bruno Bernis (modtager af H.C. Andersen-prisen 2004) oversættelse med venlig tilladelse af forlaget Donzelli.

I sine dagbøger mindes Andersen med en rigdom af detaljer og med glædestrålende begejstring de mange smukke indtryk fra besøget i Firenze (bl.a. monumenter, kirker, malerier).

Herunder omtaler Andersen også "Metalsvinet", som han placerer ved siden af Via Porta Rossa, og som han bruger som udgangspunkt for dette eventyr, hvori han gengiver sine indtryk.

I hans dagbøger kan man rent faktisk læse følgende: "En Verden er svævet mig forbi i nogle Timer". Og så lader han med sin fantasi den lille tiggerdreng opleve alle disse kunstværker, som var prentet ind i hans erindring, på ryggen af metalsvinet på hastig trylleflugt gennem Firenze.

Med denne genudgivelse ønsker vi endnu en gang at hædre den store, "eventyrlige" Andersen. Vi fejrede ham allerede i 1975 ved hundredåret for hans død med en stor udstilling af hans tegninger og skitser.

En særlig tak til H.C. Andersen Fonden for tilladelse til at anvende logoet HCA 2005, til forlaget Donzelli, til dr. Bruno Berni for at bruge den italienske oversættelse og til Firences kommune for sponsoratet.

Adv. ALESSANDRO BERTI
Æreskonsul for Danmark

H.C. Andersen i Firenze

H.C. Andersens eventyr, som er kendt over den ganske verden, er formet over traditionelle folkeeventyr såvel som over hans eget livs eventyr. Men Andersens eventyr er præget så stærkt af hans sprudlende fantasi og hans særegne stil at de er umiddelbart genkendelige – og uforglemmelige. Hans første samling *Eventyr, fortalte for Børn* udkom i 1835, den sidste i 1872. Selvom titlen angiver at de er fortalte for børn, så rummer de alle sammen også en markant stemme der taler til de voksne. Foruden eventyrene skrev Andersen romaner, digte, rejse-skildringer og meget andet.

Hans Christian Andersen blev født i Odense i Danmark. Han var ikke mere end 11 år gammel da hans far, en fattig skomager, døde. Drengen fik kun en lemefældig skolegang, men som 14-årig gennemtrumfede han over for sin svagelige mor at han skulle rejse til København for at prøve lykken ved Det kongelige Teater, i første omgang som sanger og danser. Godmodige mennesker hjalp ham til en fornøden undervisning, og det lykkedes ham virkelig at arbejde sig op fra miserable barndomsår til accept i det bedre borgerskab og til almindelig anerkendelse – og verdensberømmelse. *Det* er eventyret om “Den grimme Ælling”.

Andersen var tidligt klar over at hans eget livsforløb var en god historie. Han brugte den til at skabe interesse for sin person i København, og han indarbejdede den siden hen igen og igen i sit forfatterskab – også i “Metalsvinet”. Han brugte sin historie til at opnå sympati for sig selv, men også til at henlede opmærksomheden på underklassens usle vilkår, ikke mindst børn der overlades til sig selv, ensomme og oversete, forsømte og misbrugte; eventyret om “Den lille Pige med Svovlstikkerne” der fryser ihjel i kulden, handler om et menneskebarns skæbne der i Andersens fantasi *kunne* være blevet hans. Ofte er der en patetisk tone i hans værker, men der er også en skarp social kritik.

Andersen var ekstremt forfængelig og ærgerrig, en personlig brist han var sig meget bevidst. Alligevel bliver denne selvoptagethed ofte et kunstnerisk problem, nemlig når digteren af kød og blod ikke magter at styre sine følelser i forhold til de personer han selv har digtet. F. eks. da den lille dreng i “Metalsvinet” konfronteres med Tizians Venus’ er på Uffizi’erne. De skønne nøgne damers øjne “udtalte glø-

dende tanker", står der. Hvem er det der fornemmer det? Vel næppe den lille, pjaltede dreng! Nej, det er Andersen der mærker gløden i kroppen (og det er måske den glød der er årsag til at netop linerne om Tizians Venus mangler i nogle af de engelskprogede oversættelser af "Metalsvinet"?). For at modvirke den indre rystelse søger forfatteren hastigt tilflugt i Rafaels billede med Madonna og Jesus og Johannes, ligesom det er *Venus de' Medici* der tildeles førsteprisen blandt damerne i Uffizi'ernes prægtigste rum, La Tribuna. *Venus pudica*, som hun også kaldes: *Den blufærdige Venus* – på grund af den håndbevægelse hvormed hun skjuler sit køn.

Og det er netop *den anden Venus*' indbydende håndbevægelse, hende på Tizians maleri (*Venus af Urbino*), der anfægtede mange tilrejsende digtere af hankøn. Mark Twain skriver i *A Tramp Abroad* (1880): "It isn't that she is naked and stretched out on a bed – no, it is the attitude of one of her arms and hand. If I ventured to describe that attitude, there would be a fine howl... there are pictures of nude women which suggest no impure thought ... Titian's Venus is very far from being one of that sort ... Titian's Venus defiles and disgraces the Tribunes, there is no softening that fact."

Andersen var ikke moralsk fordømmende som Twain. Hans ærinde var at finde forløsning fra de snærende bånd i det jordiske fængsel, hvad enten de var sociale eller fysiologiske. I romanen *Improvvisatoren* (1835) findes en beskrivelse af Tizians Venus-maleriet, næsten ord til andet som i "Metalsvinet", men med en præcisering af modsætningen til marmorgudinden, *Venus pudica*: "Det er Skjønheds-Gudinder i Liv og Farver, men kun den jordiske Skjønheds; Marmorgudinden er den himmelske." Kunsten bliver hans frelsevej fra det jordiske til det himmelske, både i livet og i digtningen – sådan som han finder det symboliseret i stigen på Galileis gravmonument i Santa Croce-kirken: "den røde Stige i den blaa Grund er et betydningfuldt Vaabenmærke, det er som det var Konstens eget, thi her gaaer altid Veien opad paa en gloende Stige, men til Himlen."

Det er imidlertid et andet billede der er eventyrets omdrejningspunkt, Agnolo Bronzinos maleri *Kristus' nedstigning til dødsriget*.

"Mange vandre vist dette Billede let forbi, og dog omslutter det en Skat af Poesie", står der i "Metalsvinet". Omvendt går mange i vore dage forgæves når de med "Metalsvinet" i hånden leder efter dette billede på Uffizi'erne. Andersen-læsere, forskere og fans, har i årtier bogstavelig talt jagtet Bronzinos maleri, fordi det viser lige ind i Andersens livssyn og kunstforståelse.

Når billedet i vore dage har været uopdriveligt, så er det fordi det sammen med hundredvis af andre kunstværker led en krank skæbne ved den store oversømmelse i 1966, da Arno-floden gik over sine bredder, og vand og slam trængte metervis op i Firenzes gader, huse, kirker og museer; maleriet blev næsten op-

Titian, *Venus af Urbino*, 1538, Galleria degli Uffizi, Firenze.

givet, anset for tabt, glemt. Men nu er det ved at komme for dagens lys, det ligter for øjeblikket på operationsbordet på det ene af Italiens to store restaureringsværksteder, *Opificio delle Pietre Dure* i Firenze.

Bronzino lavede maleriet i 1552 til Zanchini-kapellet i kirken Santa Croce. Giorgio Vasari giver det mange rosende ord med på vejen i *Vite* fra 1568 om renaissance store malere; ikke fordi manieren Bronzino havde den store indflydelse i det religiøse motiv, men på grund af den dristige fremstilling af to unge, ædle florentinerinder, madonna Gostanza da Somaia, som endnu lever, skriver Vasari, og madonna Camilla Tedaldi del Corno, som nu, dvs. i 1568, er overgået til et bedre liv. De to ualmindeligt smukke kvinder har i Bronzinos maleri opnået et forfjent evigt minde, mener Vasari.

For Andersen er det imidlertid en anden gruppe på maleriet der er i fokus, nemlig de udøbte børn, de uskyldige små der døde før de blev døbt, men som nu ser deres frelsermand med sejrsmantel: "Mest herligt er udtrykket af børnenes vished om, at de skulle i Himlen; to små omfavne allerede hinanden, een lille rækker hånden til en anden nedenfor og peger på sig selv, som om han sagde:

“Jeg skal i Himlen!” alle andre står uvisse, håbende, alle bøjer sig ydmygt bedende for den Herre Jesus. På dette billede så drengen længere end på noget andet.”

Når dette billede får så stor vægt i eventyret, så er det fordi forfatteren bevidst flytter øjnene fra de ellers så iøjnefaldende forfærdelige kvinder! Andersens dagbog vidner om hvordan han på sin Italiensrejse til stadighed blev fristet, blodet sydede i ham, og han kæmpede en brav kamp for at holde sig “uskylldig”. Så han fæstner sine øjne på børnene i billedets udkant, de uskyldige små der ved Kristus’ mellemkomst ledes ud af trøsteløshed og håbløshed: fra Dødsriget til Himmeriget. Med dette fokus bliver Bronzinos maleri en parallel til det episke mønster i mange af Andersens eventyr: Helten udretter ikke meget i denne verden, hans største fortjeneste er at være fattig, udstødt og uskyldig – som de udøbtte børn; til gengæld handles der *med* dem: Godhjertede mennesker eller feer, Gud eller Skæbnen kommer til hjælp og henrykker de gode – og ofte talentfulde – børn til et bedre og finere sted. Denne nådesbevisning er selve Poesien – i Andersens eventyr og i hans udlægning af Bronzino.

“At reise er at levè”, lyder et kendt Andersen-bonmot. Men at rejse var for ham også at arbejde: at iagttage (Andersen havde et ualmindeligt skarpt syn), at

Agnolo Bronzinos maleri fra 1552, *Kristus' nedstigning i dødsriget* – på operationsbordet i Opificio delle Pietre Dure i Firenze, februar 2005.

indsamle information og materiale, gøre notater – og forme notaterne til kunstværker. Undertiden indgår et enkelt notat, f.eks. fra Uffizi'erne, i mange forskellige værker. Verden var for Andersen en *bazar* fyldt med godt stof til hans eventyr og fortællinger. *En Digters Bazar* er netop titlen på hans rejsebog fra 1842, der skildrer hans rejse ned i Europa helt over til Konstantinobel. I denne bog findes hans betømte afsnit om den første Jernbanerejse – og her finder man også “Metalsvinet”. Det indgik siden hen, med enkelte ændringer, som selvstændigt eventyr i en samling fra 1862.

Forarbejdet til “Metalsvinet” havde Andersen gjort på sine Italiensrejser, hvor han besøgte Firenze fra 8.-13. oktober 1833 og igen fra 5.-15. april 1834, og på den nye store Europarejse fra 11.-14. december 1840. Hans dagbøger og breve er fulde af beskrivelser af hans oplevelser i byen, og hver eneste gang er han på Uffizi'erne, hvor hans iagttagelser spændes op imellem Tizians Venus'er og *Venus pudica*. Sidstnævnte får tillagt hele kunstens *genius* – den åndelige, skabende kraft, der når videre end øjets sekraft: “Jeg har aldrig set såligt Livsudtryk i Stenen! Marmorøtet, der ellers staaer uden Seekraft, er her levende! Kunstneren har saaledes formet hendes Blik, at ved Belysningen synes hun at see, at skue os ind i Sjælen.” I denne passage fra *Improvisatoren* præciseres den figur som *kunstneren* Andersen kunne identificere sig med, i et enkelt billede koncentrerer han hele sin kunstopfattelse. Tizians Venus'er, derimod, forstyrrer ham i hans kunstneriske arbejde. De hænger i øvrigt uheldigt her! konstaterer han i dagbogen. De er da også siden hen blevet flyttet.

“Staden Florents er en heel Billedbog, naar man vil blade op i den”, står der i “Metalsvinet”. Og med Andersens eventyr i hånden, og hans lille dreng og svinet, får vi en guidet rundtur i 1830'ernes Firenze.

Kommentarerne efter eventyret er ment som en hjælp til at lokalisere og identificere noget af det som det lille eventyrlige turistelskab *J&J* – således at man selv i 200-året for Andersens fødsel kan få syn for sagn, finde frem til de ting der enten er flyttet eller tager sig andetledes ud i vore dage.

København, april 2005

IVAN Ž. SØRENSEN
 Dansk lektor
 ved Firenzes Universitet
 1997-2003

Metalsvinet

I Byen Florents, ikke langt fra *piazza del granduca* løber en lille Tværgade, jeg troer den kaldes *porta rossa*; i denne, foran en Slags Bazar, hvor der sælges Grønt, ligger et konstigt vel udarbejdet Metalsviin; det friske, klare Vand risler ud af Munden paa Dyret, der af Ælde er ganske sortgrønt, kun Trynen skinner, som om den var poleret blank, og det er den ogsaa af de mange hundrede Børn og fattige Folk, der tage fat paa den med Hænderne og sætte deres Mund til Dyrets, for at drikke. Det er et heelt Billede, at see det velfor-medede Dyr blive omfavnet af en smuk, halvnøgen Dreng, der sætter sin friske Mund til dets Tryne.

Enhver, som kommer til *Florents*, finder nok Stedet, han behøver kun at spørge den første Tigger, han seer, om Metalsvinet, og han vil finde det.

Det var en sildig Vinteraften, Bjergene laae med Sneec, men det var Maaneskin, og Maaneskin i Italien giver en Belysning, der er ligesaa god som en mørk Vinterdag i Norden, ja den er bedre, thi Luften skinner, Luften opløfter, mens i Norden det kolde, graae Bly-Tag trykker os til Jorden, den kolde, vaade Jord, der engang skal trykke vor Kiste.

Henne i Hertugens Slotshave, under Piniens Tag, hvort tusinde Roser blomstre ved Vintertid, havde en lille, pjaltet Dreng siddet den hele Dag, en Dreng, der kunde være Billedet paa Italien, saa smuk, saa leende og dog saa lidende; han var sulten og tørstig, Ingen gav ham en Skilling, og da det blev mørkt og Haven skulde lukkes, jog Portneren ham bort. Længe stod han drømmende paa Broen over Floden *Arno* og saae paa Stjerneerne, der blinkede i Vandet mellem ham og den prægtige Marmorbro.

Han tog Veien hen til Metalsvinet, knælede halv ned, slog sine Arme om dets Hals, satte sin lille Mund til dets skinnende Tryne og drak i store Drag det friske Vand. Tæt ved laae nogle Salatblade og et Par Kastanier, det blev hans Aftensmad. Der var ikke et Menneske paa Gaden; han var ganske ene, han satte sig paa Metalsvinets Ryg lænede sig forover, saa hans lille, lokkede Hoved hvilte paa Dyrets, og før han selv vidste det, sov han ind.

Det var Midnat; Metalsvinet rørte sig, han hørte, at det sagde ganske tydeligt: "du lille Dreng, hold Dig fast, thi nu løber jeg!" og saa løb det med ham; det var et løiertligt Ridt. — Først kom de paa *piazza del granduca*; og Metalhesten, som bar Hertugens Statue, vrinskede høit; de brogede Vaaben paa det gamle Raadhuus skinnede som transparente Billedet, og *Michel Angelos* David svingede sin Slynge; det var et selsomt Liv, som rørte sig! Metalgrupperne med Perseus og med Sabinerindernes Rov stode kun altfor levende; et Døds-Skrig fra dem gik over den prægtige, eensomme Plads.

Ved *palazzo degli Uffizi*, i Buegangen, hvor Adelen under Fasten samles til Carnevals-Glæde, standsede Metalsvinet.

"Hold Dig fast!" sagde Dyrer, "hold Dig fast, thi nu gaar det op ad Trappen!" Den Lille sagde ikke endnu et Ord, halv skjælvede han, halv var han lykkelig.

De traadte ind i et langt Gallerie, han kjendte det godt, han havde været her før; Væggene prangede med Malerier, her stode Statuer og Buste, alle i det skjønneste Lys, ligesom om det var Dag, men prægtigst var det, da Døren til et af Sideværelserne gik op; ja denne Herlighed her huskede den Lille; dog i denne Nat var Alt i sin skjønneste Glands.

Her stod en nøgen, dejlig Qvinde, saa smuk, som kun Naturen og Marmorrets største Mester kunde forme hende; hun bevægede de smukke Lemmer, Delphiner sprang ved hendes Fod, Udødelighed lyste ud af hendes Øie. Verden kalder hende *den medicæiske Venus*. Paa hver Side af hende prangede Marmorstatuer, dejlige Mænd; den ene hvæssede Sværdet, *Sliberen* kaldes han; *de brydende Gladiatorer* udgjorde den anden Gruppe; Sværdet hvæssedes, Kæmperne brødes for Skjønheds-Gudinden.

Drengen var som blendet af al den Glands; Væggene straaledede i Farver, og Alt var Liv og Bevægelse der. Fordoblet viste sig Billedet af Venus, den jordiske Venus, saa svulmende og ildfuld, som *Titian* havde set hende. To dejlige Qvinders Billeder; de skjønnede, ubeslørede Lemmer strakte sig paa de bløde Hynder, Brystet hævede sig og Hovedet bevægede sig, saa at de rige Lokker faldt ned om de runde Skuldre, medens de mørke Øine udtalte glødende Tanker; men ingen af alle Billederne vovede dog at træde heelt ud af Rammen. Skjønheds-Gudinden selv, Gladiatorerne og Sliberen blev paa deres Plads, thi Glorien, som straaledede fra Madonna, Jesus og Johannes, bandt dem. De hellige Billeder vare ikke Billeder længer, de vare de Hellige selv.

Hvilken Glands og hvilken Skjønhed fra Sal til Sal! og den Lille saa dem Alle; Metalsvinet gik jo Skridt for Skridt gennem al den Pragt og Herlighed. Det ene Skue fortrængte det andet, kun eet Billede fæstede sig ret i Tanken, og

meest ved de glade, lykkelige Børn, som vare derpaa, den Lille havde engang i Daglys nikket til dem.

Mange vandre vist dette Billede let forbi, og dog omslutter det en Skat af Poesie: det er *Christus*, som stiger ned i Underverdenen, men det er ei de Piinte, man seer om ham, nei, det er Hedningerne; Florentineren *Angiolo Bronzino* har malet dette Billede; meest herligt er Udtrykket af Børnenes Vished om, at de skulle i Himlen; to Smaa omfavne allerede hinanden, een Lille rækker Haanden til en Anden nedenfor og peger paa sig selv, som om han sagde: "Jeg skal i Himlen!" alle Ældre staae uvisse, haabende, eller bøie sig ydmygt bedende for den Herre Jesus.

Paa dette Billede saae Drengen længer end paa noget andet; Metalsvinet hvilede stille foran det; et sagte Suk blev hørt; kom det fra Billedet eller fra Dyrerets Bryst? Drengen løftede Haanden ud mod de smilende Børn; — da jog Dyreret afsted med ham, afsted gennem den aabne Forsal.

"Tak og Velsignelse, du dejlige Dyr!" sagde den lille Dreng og klappede Metalsvinet, der bums, bums! sprang ned ad Trappen med ham.

"Tak og Velsignelse selv!" sagde Metalsvinet, "jeg har hjulpet Dig og Du har hjulpet mig, thi kun med et uskyldigt Barn paa min Ryg faaer jeg Kræfter til at løbel ja seer Du, jeg tør endogsaa gaae ind under Straalen af Lampen foran Madonnabilledet. Jeg kan bære Dig hen overalt, kun ikke ind i Kirken! men udenfor den, naar Du er hos mig, kan jeg see ind ad den aabne Dør! strig ikke ned af min Ryg, gjør Du det, da ligger jeg død, som Du seer mig om Da-gen være det i Gaden *porta rossa!*"

"Jeg bliver hos Dig, mit velsignede Dyr!" sagde den Lille, og saa gik det i susende Flugt gennem Florents's Gader, ud til Pladsen foran Kirken *Santa Croce*.

Den store Fløidør sprang op, Lysene straaledede fra Alteret, gennem Kirken, ud paa den eensomme Plads.

En selsom Lysglands strømmede ud fra et Grav-Monument i den venstre Sidegang, tusinde bevægelige Stjerner dannede ligesom en Glorie om det. Et Vaabenmærke prangede paa Graven, en rød Stige i blaa Grund, den syntes at gløde som Ild. Det var *Galilæis* Grav, det er et simpelt Monument, men den røde Stige i den blaa Grund er et betydningsfuldt Vaabenmærke, det er som det var Konstens eget, thi her gaar altid Veien opad paa en gloende Stige, men til Himlen. Alle Aandens Propheter gaae til Himlen som Propheten *Elias*.

I Kirkens Gang til Høire syntes hver Billedstøtte paa de rige Sarkophager at have faaet Liv. Her stod *Michel Angelo*, der *Dante* med Lautbærkrands om Panden; *Alferi*, *Machiavelli*, Side ved Side hvile her disse Stormænd, Italiens

Stolthed"). Det er en prægtig Kirke, langt skønnere, om ikke saa stor, som Florents's Marmor-Domkirke.

Det var som om Marmorklæderne rørte sig, som om de store Skikkelser end mere hævede deres Hoved og skuede i Natten, under Sang og Toner, op mod det brogede, straalende Alter, hvor hvidklædte Drengsvingede gyldne Røgelsekar; den stærke Duft strømmede fra Kirken ud paa den aabne Plads.

Drengen strakte sin Haand ud mod Lys-Glandsen, og i samme Nu foer Metalsvinet afsted; han maatte knuge sig fast til det, Vinden susede om hans Øren, han hørte Kirkeporten knage paa Hængselene, idet den lukkedes, men idetsamme syntes Bevidstheden at forlade ham, han følte en iisnende Kulde — og slog Øinene op.

Det var Morgen, han sad, halv gleden ned af Metalsvinet, der stod, hvor det altid pleiede at staae, i Gaden *porta rossa*.

Frygt og Angest opfyldte Drengen ved Tanken om hende, han kaldte Moder, hun, som havde igaar sendt ham ud og sagt, at han skulde skaffe Penge, ingen havde han; sulten og tørstig var han; endnu engang tog han Metalsvinet om Halsen, kyssede det paa Trynen, nikkede til det og vandrede saa afsted, til en af de snevreste Gader, kun bred nok for et velpakket Æsel. En stor, jernbeslaet Dør stod halv paa Klem, her gik han op ad en muret Trappe med skidne Mure og en glat Snor til Rækværk, og kom til et aabent Gallerie, behængt med Pjalter; en Trappe førte herfra til Gaarden, hvor fra Brønden store Jerntraade vare trukne til alle Husets Etagers, og den ene Vandspand svævede ved Siden af den anden, medens Tridsen peb og Spanden dandsede i Luften, saa Vandet kladskede ned i Gaarden. Atter gik det op ad en forfalden, muret Trappe; — to Matroser, det var Russere, sprang lystigt ned og havde nær stødt den stakkels Dreng omkuld. De kom fra deres natlige Lystighed. En ikke ung, men stærkbygget Qvindeskikkelse, med et kraftigt, sort Haar, fulgte. "Hvad har Du hjem?" sagde hun til Drengen.

) Ligeoverfor *Galileis* Grav findes *Michel Angelos*; paa Monumentet er anbragt hans Buste og desuden tre Figurer: Sculpturen, Malerkonsten og Architekturen; tæt ved er *Dantes* Grav (Liget selv findes i Ravenna); paa Monumentet sees *Italien*, hun peger paa *Dantes* kolossale Statue, *Poesiens* græder for den Tabte. Et Par Skridt herfra er *Alferis* Gravmonument, det er prydet med Laurbær, Lyre og Masker; *Italiens* græder over hans Kiste. *Machiavelli* slutter her Rækken af disse berømte Store.

"Vær ikke vred!" bad han, "jeg fik Intet, slet Intet!" — og han greb i Moderens Kjole, som om han vilde kysse paa den; de traadte ind i Kamret: det ville vi ikke beskrive; kun saa Meget skal siges, at der stod en Hankekrukke med Kul-Ild, *marito*, som den kaldes, denne tog hun paa sin Arm, varmede Fingrene, og puffedes Drengen med Albuen. "Jo vist har Du Penge!" sagde hun. —

Barnet græd, hun stødte til ham med Foden, han jamrede højt; — "vil Du tie, eller jeg slaer dit skraalende Hoved itu!" sagde hun og svang Ildpotten, som hun holdt i Haanden, Drengen dukkede ned til Jorden med et Skrig. Da traadte Nabokonen ind ad Døren, ogsaa hun havde sin *marito* paa Armen. "Felicita! Hvad gjør Du ved Barnet?"

"Barnet er mit!" svarede Felicita. "Jeg kan myrde det om jeg vil, og Dig med, *Gianina!*" og hun svingede sin Ildpotte; den Anden hævede sin parerende i Veiret, og begge Potterne foer imod hinanden, saa Skaarene, Ilden og Asken fløi omkring i Værelset; — men Drengen var i samme Nu ude af Døren, over Gaarden og ude af Huset. Det arme Barn løb, saa han tilsidst ei kunde drage Aande; han standsede ved Kirken *Santa Croce*, Kirken, hvis store Dør sidste Nat havde aabnet sig for ham, og han gik derind. Alt straalende; han knælede ved den første Grav til Høire, det var *Michel Angelos*, og snart hulkede han høit. Folk kom og gik, Messen blev læst, Ingen brød sig om Drengen; kun en gammelagtig Borger standsede, saae paa ham og gik saa bort ligesom de Andre.

Sult og Tørst plagede den Lille, han var ganske afmægtig og syg; han krøb hen i Krogen mellem Væggen og Marmormonumentet og faldt i Søvn. Det var henimod Aften, da han vaagnede igjen ved at Een ruskede i ham, han foer op, og den samme gamle Borger stod foran ham.

"Er Du syg? Hvor hører Du hjemme? Har Du været her den hele Dag?" var et Par af de mange Spørgsmaal, den Gamle gjorde ham; de bleve besvarede, og den gamle Mand tog ham med sig til et lille Huus tæt ved i en af Sidegaderne; det var et Handskemagerværksted, de traadte ind i; Konen sad nok saa flittig og syede, da de kom; en lille, hvid Bologneser, klippet saa tæt, at man kunde see den rosenrøde Hud, hoppede paa Bordet, og sprang for den lille Dreng.

"De uskyldige Sjæle kjende hinanden," sagde Konen og klappede Hundens Dreng. Denne fik at spise og at drikke hos de gode Folk, og de sagde, han skulde have Lov til at blive der Natten over; næste Dag vilde Fader *Giuseppe* tale med hans Moder. Han fik en lille, fattig Seng; men den var kongelig prægtig for ham, der tidt maatte sove paa det haarde Steengulv; han sov saa godt og drømte om de rige Billeder og om Metalsvinet.

Fader *Giuseppe* gik ud næste Morgen, og det arme Barn var ikke saa glad derved, thi han vidste, at denne Gaen ud var for at bringe ham til hans Mo-

der, og han græd og kyssede den lille, vevre Hund, og Konen nikkede til dem begge To. —

Og hvad Besked bragte Fader *Giuseppe*; han talte meget med sin Kone, og hun nikkede og klappede Drengen. "Det er et deligt Barn!" sagde hun. "Hvor kan han blive en kjøn Handskemager, ligesom Du var! og Fingre har han, saa fine og bøielige. Madonna har bestemt ham til at være Handskemager!"

Og Drengen blev der i Huset, og Konen lærte ham selv at sye; han spiste godt, han sov godt, han blev munter og han begyndte at drille *Bellissima*, det hed den lille Hund; Konen truede med Fingrene, skjændte og var vred, og det gik Drengen til Hjerte; tankefuld sad han i sit lille Kammer, det vendte ud til Gaden, der blev tørret Skind derinde; tykke Jernstænger vare for Vinduerne, han kunde ikke sove, Metalsvinet var i hans Tanke, og pludselig hørte han udenfor: "Kladsk, kladsk!" jo, det var bestemt det! han sprang hen til Vinduet, men der var Intet at see, det var alt forbi.

"Hjelp Signore at bære hans Farvekasse!" sagde Madamen om Morgenen til Drengen, idet den unge Nabo, Maleren, kom selv slæbende med denne og et stort, sammenrullet Lærred; Barnet tog Kassen, fulgte efter Maleren, og de toge Vei til Galleriet, gik op ad den samme Trappe, han kjendte godt fra hiin Nat, han red paa Metalsvinet; han kjendte Statuer og Billeder, den deilige Marmor-Venus og de, som levede i Farver; han gjensaae Guds Moder, Jesus og Johannes.

Nu stode de stille foran Maleriet af *Bronzino*, hvor Christus stiger ned i Underverdenen og Børnene rundt om smile i sød Forvisning om Himlen; det fattige Barn smilte ogsaa, thi han var her i sin Himmel.

"Ja gaa nu hjem!" sagde Maleren til ham, da han allerede havde staaet saa længe, at Denne havde reist sit Staffelic.

"Tør jeg see Eder male?" sagde Drengen. "Tør jeg see, hvorledes I faaer Billedet herover paa det hvide Stykke?" —

"Nu maler jeg ikke!" svarede Manden og tog sit Sortkridt frem, hurtigt bevægede Haanden sig, Øiet maalte det store Billede, og uagtet det kun var en tynd Strøg, der kom, stod Christus dog svævende, som paa det farvede Billede.

"Men saa gaa dog!" sagde Maleren, og Drengen vandrede stille hjemad, satte sig op paa Bordet og — lærte at sye Handsker.

Men den hele Dag vare Tankerne i Billedsalen, og derfor stak han sig i Fingrene, bar sig keitet ad, men drillede heller ikke *Bellissima*. Da det blev Aften og Gadedøren just stod aaben, listede han sig udenfor; det var koldt men stjernelyst, saa smukt og klart; han vandrede afsted gennem Gaderne hvor der allerede var stille, og snart stod han foran Metalsvinet; han bøiede sig ned over

det, kyssede dets blanke Tynne, og satte sig paa dets Ryg; "du velsignede Dyr," sagde han, "hvor jeg har længtes efter Dig! vi maae i Nat ride en Tour."

Metalsvinet laae ubevægeligt, og det friske Væld sprudlede fra Munden. Den Lille sad som Rytter, da trak Nogen ham i Klæderne; han saae til Siden, *Bellissima*, den lille, nøgen klippede *Bellissima* var det. Hunden var smuttet med ud af Huset og havde fulgt den Lille, uden at Denne mærkede det. *Bellissima* bjæffede, som om den vilde sige, seer Du jeg er med, hvorfor sætter Du Dig her? Ingen gloende Drage kunde have forfærdet Drengen mere, end den lille Hund paa dette Sted. *Bellissima* paa Gaden og det uden at være klædt paa, som den gamle Moder kaldte det; hvad vilde der blive af. Hunden kom aldrig ud ved Vintertid, uden at den iførtes et lille Faareskind, der var klippet og syet til den. Skindet kunde bindes med et rødt Baand fast om Halsen, der var Sløife og Bjælde ved, og ligeledes bandtes det under Bugen. Hunden saae næsten ud som et lille Kid, naar den ved Vintertid i denne Habit fik Lov at trippe ud med Signora. *Bellissima* var med og ikke klædt paa; hvad vilde der blive af. Alle Phantasier vare forsvundne, dog kyssede Drengen Metalsvinet, tog *Bellissima* paa Armen, Dyret rystede af Kulde, og derfor løb Drengen, alt hvad han kunde.

"Hvad løber Du der med!" raabte to Gensdarmer, han mødte, og *Bellissima* gjøede. "Hvor har Du stjaalet den smukke Hund?" spurgte de og toge den fra ham.

"O giv mig den igjen!" jamrede Drengen.

"Har Du ikke stjaalet den, da kan Du sige hjemme, at Hunden kan hentes paa Vagten," og de nævnte Stedet og gik med *Bellissima*.

Det var en Nød og Jammer. Han vidste ikke, om han skulde springe i *Arno*, eller gaae hjem og tilstaae Alt. De vilde vist slaae ham ihjel, tænkte han. "Men jeg vil gjerne slaaes ihjel; jeg vil døe, saa kommer jeg til Jesus og Madonna!" og han gik hjem, meest for at blive slaaet ihjel.

Døren var lukket, han kunde ikke naae Hammeren, der var Ingen paa Gaden, men en Steen laae løs, og med den dundrede han paa; "hvem er det!" raabte de indenfor. —

"Det er mig!" sagde han, "*Bellissima* er borte! luk mig op og slaae mig saa ihjel!"

Der blev en Forskrækkelse, især hos Madamen, for den arme *Bellissima*; hun saae strax til Væggen, hvor Hundens Drapperi skulde hænge, det lille Faareskind hang der.

"*Bellissima* paa Vagten!" raabte hun ganske høit; "du onde Barn! Hvor har Du faaet ham ud! Han fryser ihjel! Det fine Dyr hos de grove Soldater!"

Og Fatter maatte strax afsted! Konen jamrede og Drengen græd; alle Folk i Huset kom sammen, Maleren med; han tog Drengen mellem sine Knæ, spurgte ham ud, og i Stumper og Stykker fik han den hele Historie om Metalsvinet og om Galleriet; det var ikke godt at forstaae, Maleren trøstede den Lille, talte godt for den Gamle, men hun blev ikke tilfreds før Fatter kom med *Bellissima*, der havde været mellem Soldater; der var en Glæde, og Maleren klappede den stakkels Dreng, og gav ham en Haandfuld Billeder.

O det var prægtige Stykker, komiske Hoveder! men fremfor Alt, det var lyslevende Metalsvinet selv. O, Intet kunde være herligere! ved et Par Streger stod det paa Papiret og selv Huset bag ved var antydet.

“Hvo der dog kunde tegne og male! saa kunde man faae den hele Verden til sig!”

Næste Dag, i det første eensomme Øieblik, greb den Lille Blyanten, og paa den hvide Side af et af Billederne forsøgte han at gengive Tegningen af Metalsvinet, og det lykkedes! lidt skjevt, lidt op og ned, eet Been tykt, et andet tyndt, men det var dog til at forstaae, selv jublede han derover! Blyanten vilde kun ikke ret gaae saa lige, som den skulde, mærkede han nok; men næste Dag stod der et Metalsviin ved Siden af det andet, og det var hundrede Gange bedre; det tredie var saa godt, at Enhver kunde kjende det.

Men det gik daarligt med Handskesyningen, det gik langsomt med Byændrerne; thi Metalsvinet havde nu lært ham, at alle Billeder maatte kunne overføres paa Papiret, og Staden Florents er en heel Billedbog, naar man vil blade op i den. Der staaer paa *piazza della Trinità* en slank Søile og øverst paa denne staaer Retfærdighedens Gudinde med tilbundne Øine og Vægtskaal; snart stod hun paa Papiret, og det var Handskemagerens lille Dreng, som havde sat hende der. Billed-Samlingen voxte, men Alt i den var endnu døde Ting; da hoppede en Dag *Bellissima* foran ham; “staa stille!” sagde han, “saa skal Du blive deilig, og komme med i mine Billeder!” men *Bellissima* vilde ikke staae stille, saa maatte han bindes; Hoved og Hale blev bunden, den bjæffede og gjorde Spring, Snoren maatte strammes; da kom Signora.

“Du ugudelige Dreng! det arme Dyr!” var Alt, hvad hun fik sagt, og hun stødte Drengen til Side, sparkede ham med sin Fod, viste ham ud af sit Huus; han, der var det utaknemmeligste Skarn, det ugudeligste Barn; og grædende kyskede hun sin lille, halvvalte *Bellissima*.

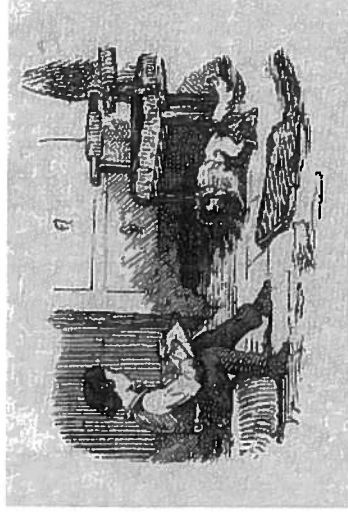
Maleren kom idetsamme op ad Trappen og — her er Vendepunktet i Historien.

1834 var i *Accademia delle arte* en Udstilling i Florents; to Malerier opstillede ved Siden af hinanden samlede en Mængde Tilskuere. Paa det mindste Ma-

leri var fremstillet en lille lystig Dreng, der sad og tegnede; til Model havde han en lille hvid, tæt klippet Mops, men Dyret vilde ikke staae stille og var derfor bundet med Seglgarn og det baade ved Hoved og ved Hale; der var et Liv og en Sandhed deri, som maatte tiltale Enhver. Maleren var, fortalte man, en ung Florentiner, der skulde være funden paa Gaden som lille Barn, opdragen af en gammel Handskemager, han havde selv lært sig at tegne; en nu berømt Maler havde opdaget dette Talent, da Drengen engang skulde jages bort, fordi han havde bundet Madamens Yndling, den lille Mops, og gjort denne til Model.

Handskemagerdrengen var bleven en stor Maler, det viste dette Billede, det viste især det større ved Siden; her var kun een eneste Figur, en pjaltet, deilig Dreng, der sad og sov paa Gaden, han hældede sig op til *Metalsvinet* i Gaden (*porta rossa*). Alle Beskuerne kjendte Stedet. Barnets Arme hvilede paa Svinets Hoved; den Lille sov saa trygt, Lampen ved Madonna-Billedet kastede et stærkt Lys paa Barnets blege, herlige Ansigt. Det var et prægtigt Maleri; en stor forgyldt Ramme omgav det, og paa Hjørnet af Rammen var hængt en Laurbærkrands, men mellem de grønne Blade snoede sig et sort Baand, et langt Sørgeflor hang ned derfra. —

Den unge Konstner var i disse Dage — død!

) Metalsvinet er en Afstøbning; Originalen er antik og af Marmor, den har Plads ved Indgangen til Galleriet i *palazzo degli uffizi*.

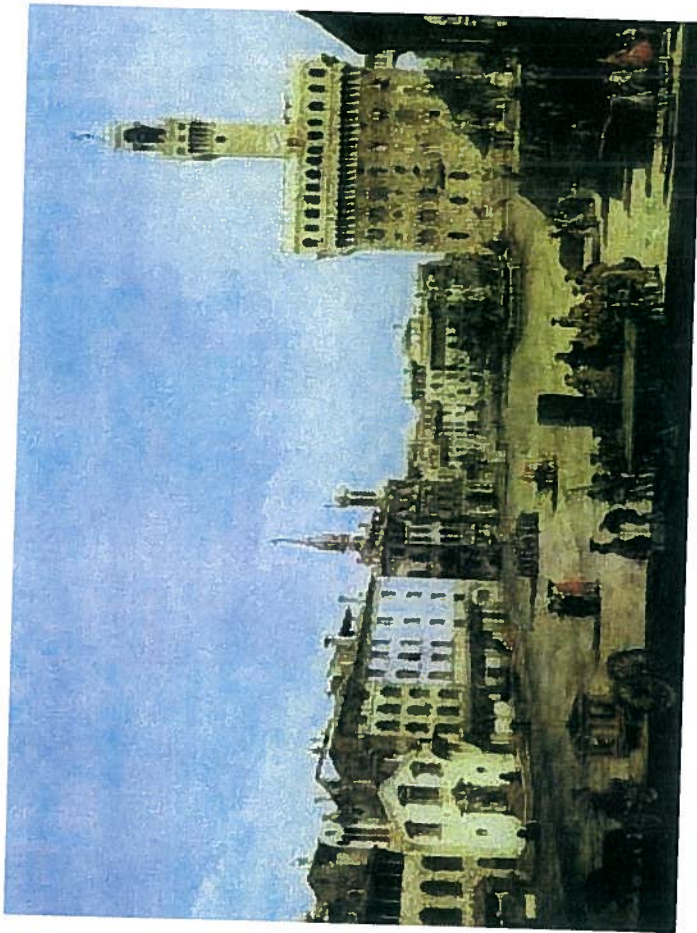

Illustrationer & kommentarer

HCA: "I Byen Florents, ikke langt fra *piazza del granduca* løber en lille Tværgade, jeg troer den kaldes porta rossa."

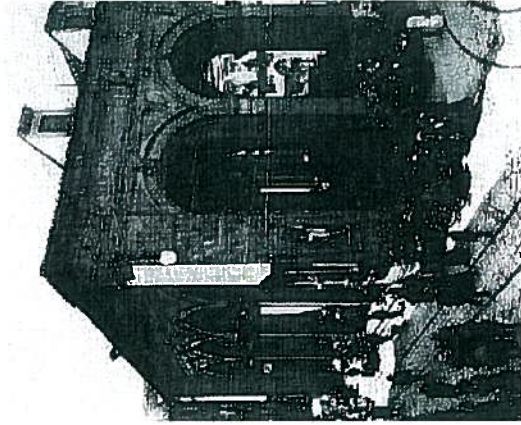
piazza del granduca: Andersen besøgte Firenze da Leopoldo II var Storhertug af Toscana (1824-59). Huset Lorraine overtog Storhertugdømmet Toscana i 1737 efter Medici-familien; i 1861 blev Toscana en del af Kongedømmet Italien. Pladsen foran rådhuset (*Palazzo Vecchio*) bærer nu sit gamle navn: *Piazza della Signoria*, efter den kommunale myndighed i det 14. og 15. årh. Billedet nedenfor af pladsen er af venezianeren Bernardo Bellotto, begyndelsen af 1740'erne, Museum of Fine Arts, Budapest, Ungarn.

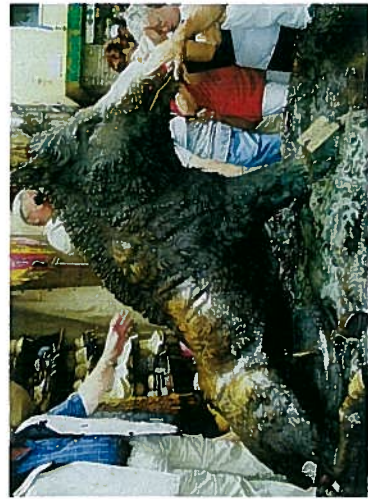

HCA: "foran en *Slags Bazar*, hvor der sælges Grønt, ligger et konstigt vel udarbejdet *Metalsvin*."

en *Slags Bazar*: Mercato Nuovo; loggia'en blev bygget tæt ved det gamle marked, Mercato Vecchio, i 1547-51 af Giovanni Battista del Tasso, bestilt af Cosimo I de' Medici (1519-74, Hertug af Firenze 1537, Storhertug af Toscana 1569). Mercato Nuovo var tænkt som den centrale markedsplads for silke og guld, på Andersens tid var det blomster- og grøntsagsmarked. Nu omstunder sælges alle slags souvenirs.

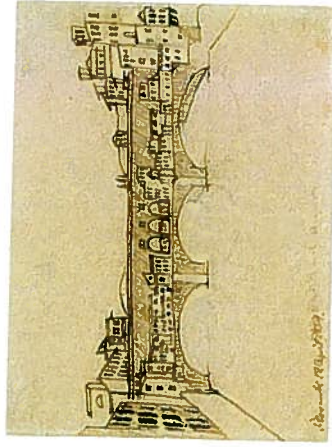

Metalsvin: Titrelfiguren i Andersens eventyr er et vildsvin, kaldet "il Porcellino", udført i bronze af Pietro Tacca i 1612 som en kopi af et romersk marmorsvin der igen er en kopi af en græsk skulptur fra årene inden Kristus' fødsel. Den romerske kopi befinder sig nu i Uffizi'erne, sådan som Andersen bemærker i en note til eventyret. Nytt hos Tacca er tilføjelsen af et fundament i form af et bassin, omgivet af planter, slanger, frøer og skildpadder; yderligere gjorde han svinet til et springvand. I eventyret er beskrivelsen anderledes end i dagbogsnotaterne, hvori det hedder: "Vandet strømmer ud af Munden og det ser komisk ud at Folk ligesom kysser Svinet naar de vil drikke, det er ganske blankt paa Trynen og Øret ved saa ofte at tages paa." Det er netop grunden til at Taccas skulptur blev erstattet af en ny kopi i 1857, den som turisterne tager på i vore dage.

HCA: "Henne i *Hertugens Slotshave* [...]havde en lille, pjaltet Dreng siddet den hele Dag..."

Hertugens Slotshave: Boboli-haven bag Palazzo Pitti på sydsiden af Arno-floden. Eleonora di Toledo, Cosimo I's hustru, er hvervede paladset i 1549, og det blev snart hertugfamiliens residens – hvorefter deres gamle residens blev kaldt Palazzo Vecchio (Det gamle Palads).

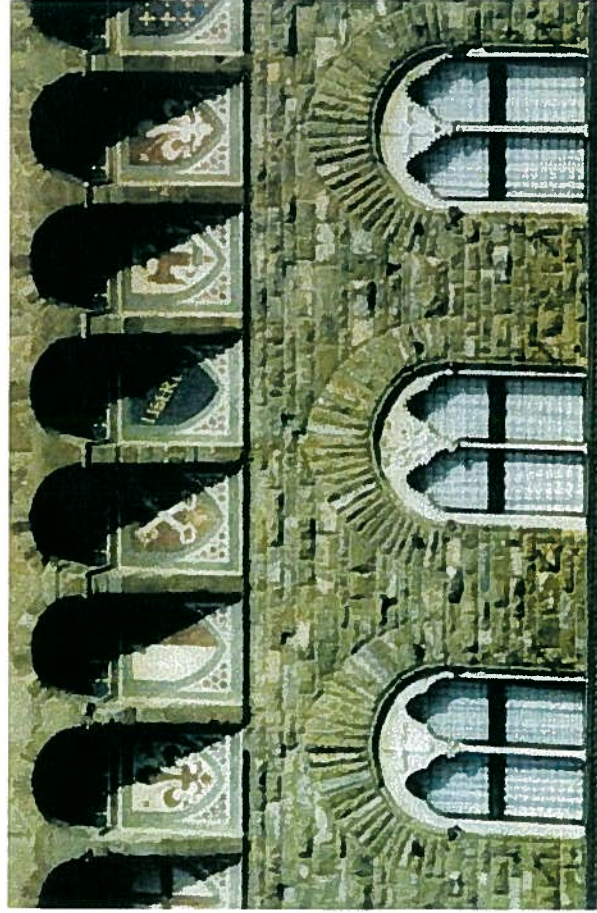
HCA: "Længe stod han drømmende paa *Broen over Floden Arno* og saae paa Sijerterne, der blinkede i Vandet mellem ham og *den prægtige Marmorbro*."

Broen over Floden Arno [...] *den prægtige Marmorbro*: Tegning af HCA, 12/4 1834. Drengen står på Ponte Vecchio, opført i 1345, den eneste af broerne som ikke blev destrueret af tyskerne under Anden Verdenskrig. Drengen kigger over mod den elegante Ponte Santa Trinità, designet af Bartolomeo Ammannati, med gode råd fra Michelangelo, bygget 1567-70, ødelagt i 1944, men genopført sten for sten. Og genåbnet i 1957.

HCA: "Først kom de paa piazza del granduca; og Metalhesten, som bar *Hertugens Statue*, vrinskede høit."

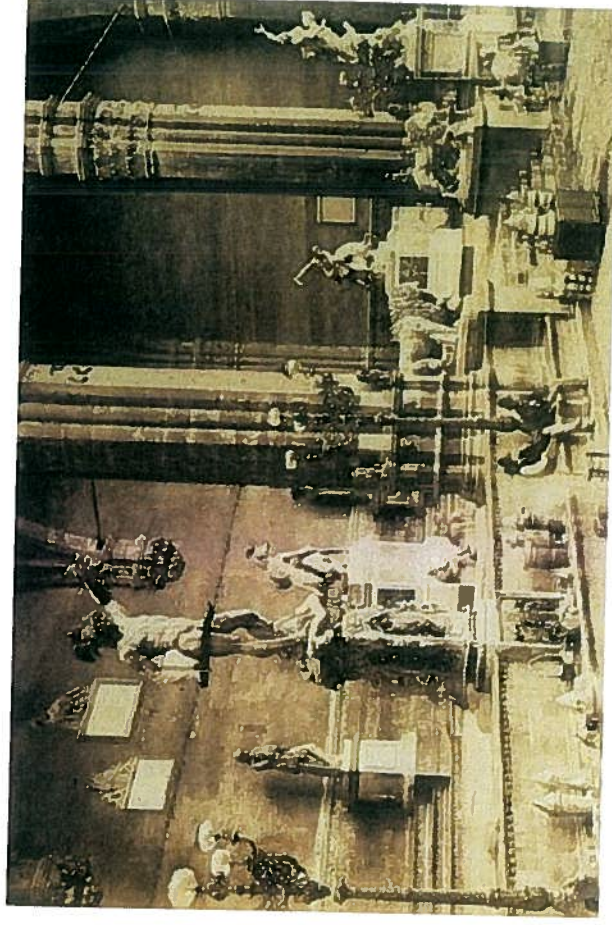
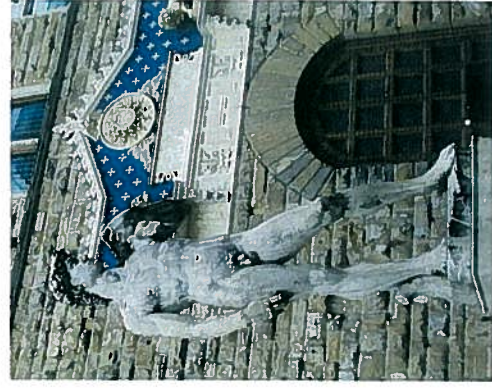
Hertugens Statue: Rytterstatuen (til venstre for Palazzo Vecchio) af Giambologna, 1594. Hertugen er Cosimo I de' Medici.

HCA: "de brogede Vaaben paa det gamle Raadhuus skinnede som transparente Billeder, og Michel Angelos David svingede sin Slynge; det var et seltsomt Liv, som røtte sig!"

de brogede Vaaben paa det gamle Raadhuus: dvs. på Palazzo Vecchio; f.eks. folkets (il Polo) våbenskjold: rødt kors på hvid bund; og kommunens: rød lilje på hvid bund. Tidligere kommunale våbenskjold: halv hvid og halv rød, og hvid lilje på rød bund.

Michel Angelos David: 1501-04. Andersen så originalen foran Palazzo Vecchio; den blev flyttet til Galleria dell'Accademia i 1873 og erstattet af den nuværende kopi. David blev skabt i et tomrum i Medici-familiens herredømme over Firenze, den repræsenterer den frie bystat, efter at Medici'erne (Lorenzo il Magnifico's børn) var blevet fordrevet i 1494. David skuer vagtsomt efter fjenden, ligesom David efter Goliat i Det gamle Testamente. Medici'erne vendte vinkelig tilbage i 1513 og tiltvang sig magten, og i 1530'erne omdannede de kommunen til et fyrstedømme.

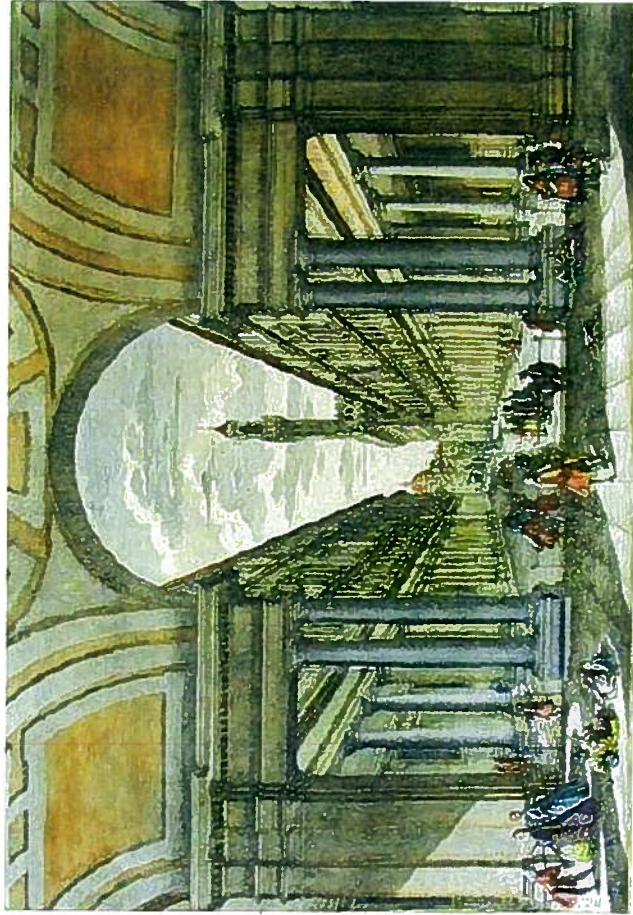

HCA: "Metalgrupperne med *Perseus* og med *Sabinerindernes Rov* stode kun altfor levende; et Døds-Skrig fra dem gik over den prægtige, eensomme Plads."

Loggia dei Lanzi over for Palazzo Vecchio, fotografi af G. Summers, ca. 1870: *Perseus*: af Benvenuto Cellini, 1554 (restaureret 2000), bestilt af Cosimo I. Perseus er, i den græske mytologi, helten der dræber uhyret Medusa. Ifølge legenden havde hendes hoved den egenskab at det forvandlede enhver der så på det til sten. Et truende signal til florentinerne – idet den et støbt i et stykke, hvilket Cellini gør et stort nummer ud af i sin selvbiografi.

Sabinerindernes Rov: ikke en bronze- men en marmorskulptur af Giambologna, fra 1583 (restaureret 2003). Som manieret var Giambologna primært optaget af den kunstneriske effekt, og hans hovedformål var at demonstrere en gigantisk figur hugget af én blok, som ydermere skulle kunne iagttages hele vejen rundt; figurerne er formet som en spiral, en "figura serpentina". Titlen blev foreslået af en samtidig beundrer, efter at værket var færdigt, med henvisning til legenden om Romulus, Roms grundlægger, der inviterede en nabostamme til fest, hvor romerne, i mangel af egne kvinder, stjal og voldtog sabinerinderne. – Ikke så underligt at Andersen hører *Døds-Skrig* hen over pladsen.

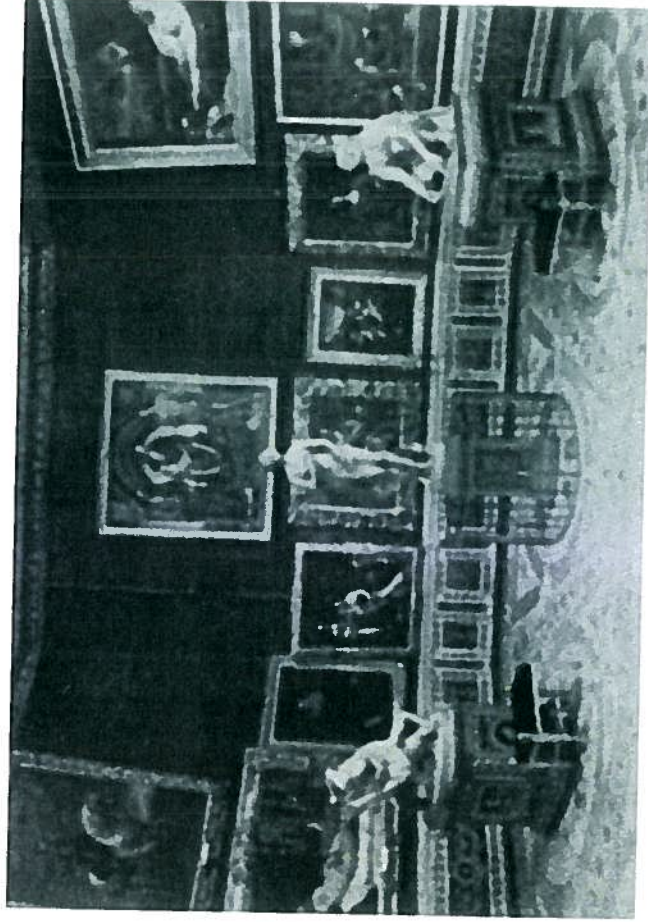
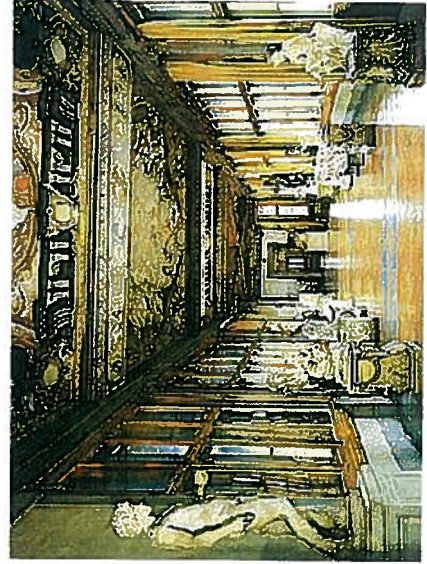

HCA: "Ved *palazzo degli Uffizi*, i Buegangen, hvor Adelen under Fasten samles til Carnevalse-Glæde, standsede Metalsvinet. [...] De traadte ind i et langt Gallerie [...]. Væggene prangede med Malerier, her stode Statuer og Buste, alle i det skønneste Lys, ligesom om det var Dag."

Tegning af Giuseppe Zocchi, 1740'erne:

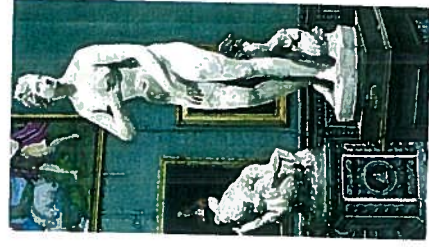
palazzo degli Uffizi: opført 1559-1580, bestilt af Cosimo I og designet af Giorgio Vasari; det var skabt til at huse alle statens "kontorer". Den øvre del var et "galleri", dvs. en overdækket kolonnade. Cosimo's efterfølger, Francesco I (1574-89), omformede galleriet til sale med kunstværker - hvorved ordet "galleri" fik en ny betydning, og han fik indrettet La Tribuna til det prægtigste værelse - det første "Wunderkammer".

HCA: "... men prægtigst var det, da Døren til *et af Sideværelserne* gik op [...]. Her stod en nøgen, dejlig Qvinde, saa smuk, som kun Naturen og Marmorets største Mester kunde forme hende; hun bevægede de smukke Lemmer, Delphiner sprang ved hendes Fod, Udødelighed lyste ud af hendes Øie. Verden kalder hende *den medicaiske Venus*. Paa hver Side af hende prangede Marmorstatuer, dellige Mænd; den ene hvæssede Sværdet, *Sibber* kaldes han; *de brydende Gladiatorer* udgjorde den anden Gruppe; Sværdet hvæssedes, Kæmperne brødes for Skjønheds-Gudinden."

et af Sideværelserne: La tribuna i Galleria degli Uffizi. Hver gang Andersen kom til Firenze skyndte han sig til dette rum. Fotografiet viser La Tribuna i det 19. årh., nogenlunde sådan som det tog sig ud da Andersen så det.

den medicaiske Venus: soklen under statuen er fra det 16. årh; her står: "Venus de' Medici. Kærlighedens og skønhedens gudinde. Af Cleomenes. 100 f.kr. Galleria Uffizi. Firenze, Italien", men det er en senere romersk kopi (ligesom *Sliberen og Gladiatorerne*), ethvert af Medici-familien i slutningen af det 17. årh. Denne Venus blev den mest fejrede antikke skulptur, lovprist af et ual af digtere - foruden Andersen.

HCA: "Fordoblet viste sig *Billedet af Venus*, den jordiske Venus, saa svulmende og ildfuld, som Titian havde seet hende. To deilige Qvindes Billeder; de skjønne, ubeslørede Lemmer strakte sig paa de bløde Hynder, Brystet hævede sig og Hovedet bevægede sig, saa at de rige Lokker faldt ned om de runde Skuldre, medens de mørke Øine udtalte glødende Tanker; men ingen af alle Billederne vovede dog at træde heelt ud af Rammen. Skjønheds-Gudinden selv, Gladiatorene og Sliberen bleve paa deres Plads, thi Glorien, som straalede fra *Madonna, Jesus og Johannes*, bandt dem. De hellige Billeder vare ikke Billeder længer, de vare de Hellige selv."

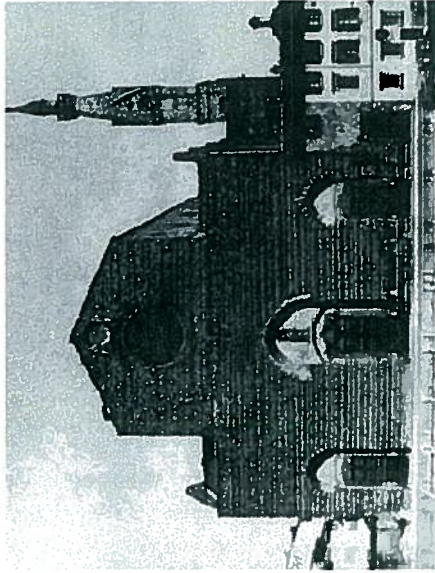
Fordoblet [...] *Billedet af Venus*: De to malerier af Tizian i La Tribuna på hver side af Venus de' Medici: *Venus af Urbino* (1538, restaureret 1996, nu i sal 28) og *Venus og Cupido* (1550), nu bortmagasineret.

Madonna, Jesus og Johannes: Rafaels *Madonna med stillids*, på italiensk: *Madonna del Cardellino* (1507, flyttet til sal 26, men for tiden under restaurering). Anderten omtaler i sin dagbog (10/10 1833) de to malerier af Tizian samt to af Rafael: "Madona del cardelino fandt jeg smukke-re end Madona del Vento."

HCA: "... kun eet Billede fæstede sig ret i Tanken, og meest ved de glade, lykkelige Børn, som vare derpaa, den Lille havde engang i Daglys nikket til dem. / Mange vandrevist dette Billede let forbi, og dog omslutter det en Skat af Poesie: det er *Christus, som stiger ned i Underverdenen*, men det er et de Piunte, man seer om ham, nei, det er Hædningerne; Florentineren *Angiolo Bronzino* har malet dette Billede; meest helligt er Udtrykket af Børnenes Vished om, at de skulle i Himlen; to Smaa omfavne allerede hinanden, een Lille rækker Haanden til en Anden nedenfor og peger paa sig selv, som om han sagde: "Jeg skal i Himlen!" alle Ældre staae uvisse, haabende, eller bøiede sig ydmygt bedende for den Herre Jesus. / Paa dette Billede saae Drengen længer end paa noget andet."

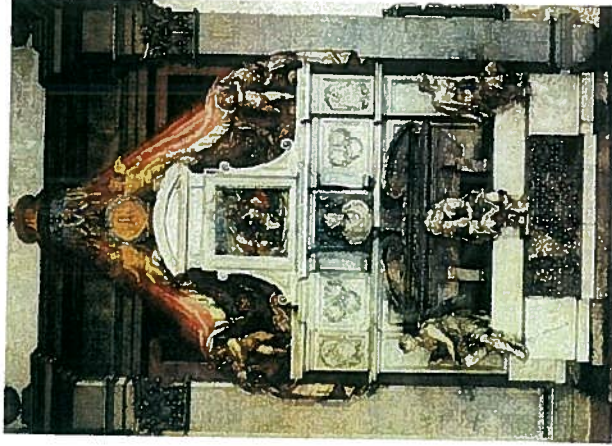
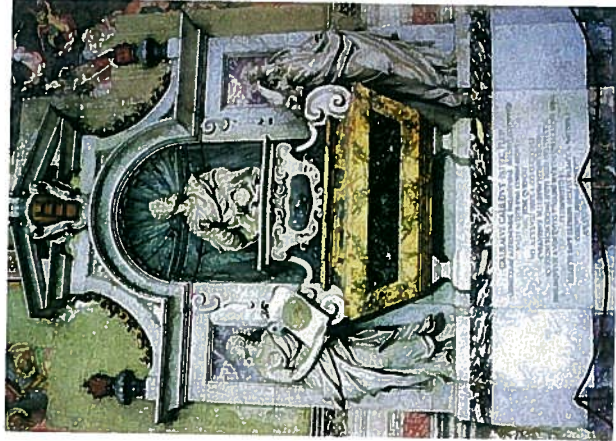
Christus, som stiger ned i Underverdenen: af Michelangelo-eleven Agnolo Bronzino (1552); det forestiller legenden fra det apokryfe Nicodemus Evangelium (5. årh.), som beskriver hvordan Kristus, efter korsfæstelsen, stiger ned i dødsrigets "Limbo" for at frelse sjælene her, dvs. de uødte børn samt de retfærdige som døde før Kristus. Billedet blev lavet til Zanchini kapellet i Santa Croce og lovprist af Vasari (1568). Men snart blev det angrebet pga. de sensuelle nøgne kvinder, og i 1821 blev det overleveret til Galleria degli Uffizi – hvor Andersens så det. Hundrede år senere blev det tilbageleveret til Museo dell'Opera di Santa Croce. Her blev det meget alvorligt ødelagt ved Arno-flodens oversvømmelse i 1966 og har siden da været under restaurering; den ventes afsluttet efteråret 2006. Til højre et foto af billedet under restaurering på Opificio delle Pietre Dure i Firenze. Til højre Giovanni Battista Cecchi's kopi i form af et kobberstik fra 1777, Fine Arts Museums of San Francisco.

HCA: "... seer Du, jeg tør endogsaa gaae ind under Straalen af *Lampen foran Madonna-billedet*. [...] og saa gik det i susende Flugt gjennem Florentis's Gader, ud til Pladsen foran *Kirken Santa Croce*. / Den store Fløidør sprang op, Lysene straaledede fra Alteret, gjen-nem Kirken, ud paa den eensomme Plads."

Lampen foran Madonna-billedet. I Firenze's 3000 gader er der ca. 1200 Madonna-billeder, såkaldte "tabernakler", som især blev lavet i forbindelse med pestudbrud, specielt i 1348 og i 1630. De blev som oftest forsynet med en lampe, hvorved de kom til at virke som gadebelysning. Svinet og drengen farer af sted fra Uffizi'erne til Santa Croce, så de har næppe passeret dette (restaurerede) tabernakel fra det 14. årh. -- på hjørnet af Via degli Alfani og Borgo Pinti. Mange af de andre tabernakler er i vore dage i en miserabel til-stand og ofte uden lamper.

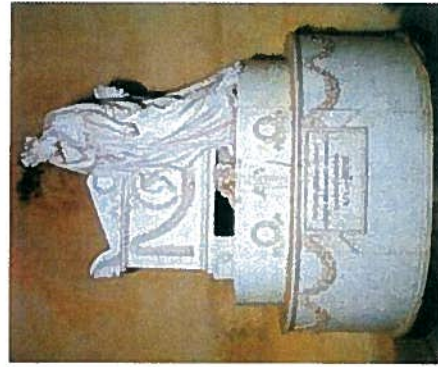
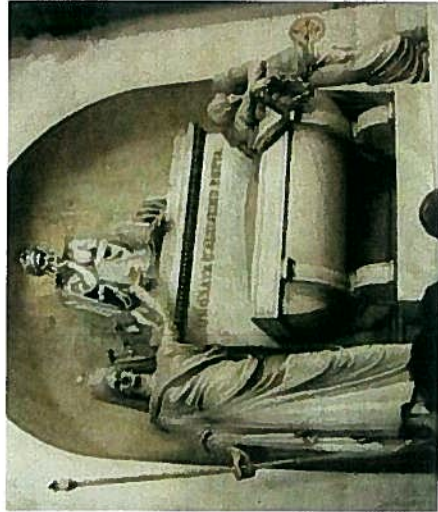
Kirken Santa Croce. Franciscanerkirken (fra slutningen af 13. årh.) som Andersen så den, dvs. uden marmorfacade; en sådan blev først opsat i 1863. Ved siden af kirken finder man nu et mægtigt Dante-monument. Det blev rejst i 1865 i 600 året for digterens fødsel. Det stod først midt på pladsen, men blev flyttet til kirkegården i 1968. Kirkens in-dre var imidlertid på Andersens tid allerede Firenze's Pantheon.

HCA: "En selsom Lysglands strømmede ud fra et Grav-Monument i den venstre Sidegang, tusinde bevægelige Sjerner dannede ligesom en Glorie om det. Et Vaabenmærke prangede paa Graven, en rød Stige i blaa Grund, den syntes at gløde som Ild. Det var *Galileis Grav*, det er et simpelt Monument, men den røde Stige i den blaa Grund er et betydningfuldt Vaabenmærke, det er som det var Konstens eget, thi her gaaer altid Veien opad paa en glo-ende Stige, men til Himlen. Alle Aandens Propheter gaae til Himlen som Propheten Elias. / I Kirkens Gang til Høire syntes hver Billedstøtte paa de rige Sarkophager at have faaet Liv. Her stod *Michel Angelo*, der *Dante* med Laurbærkrands om Pandens; *Affieri*, *Machiavel-li*, Side ved Side hvile her disse Stormænd, Italiens Stolthed."

Galileis Grav: Matematikeren og astronomen Galileo Galilei (Pisa 1564-Firenze 1642) var i konstant konflikt med kirken fordi han tilsluttede sig Kopernicus' synspunkt: at jorden drejede rundt om solen og ikke omvendt. Kirken forbød at der blev rejst et mo-nument til hans ære, men Storfyrst Ferdinand II fik ham begravet i et Medici-kapel i Santa Croce, og i 1734 påbegyndte Giovanni Battista Foggini gravmonumentet.

Michel Angelo: Michelangelo Buonarroti (Caprese 1475-Rom 1564) - *David's "far"*. Monumentet med de allegoriske figurer der angiver hans virke, er designet af Giorgio Vasari og opført 1564-74; Michelangelo's buste og skulpturen af *Malerkunsten* (til venstre) er af Giovanni Battis-ta Lorenzi, *Skulpturen* (i midten) af Valerio Cioli, *Arkitekturen* (til højre) af Giovanni Bandini.

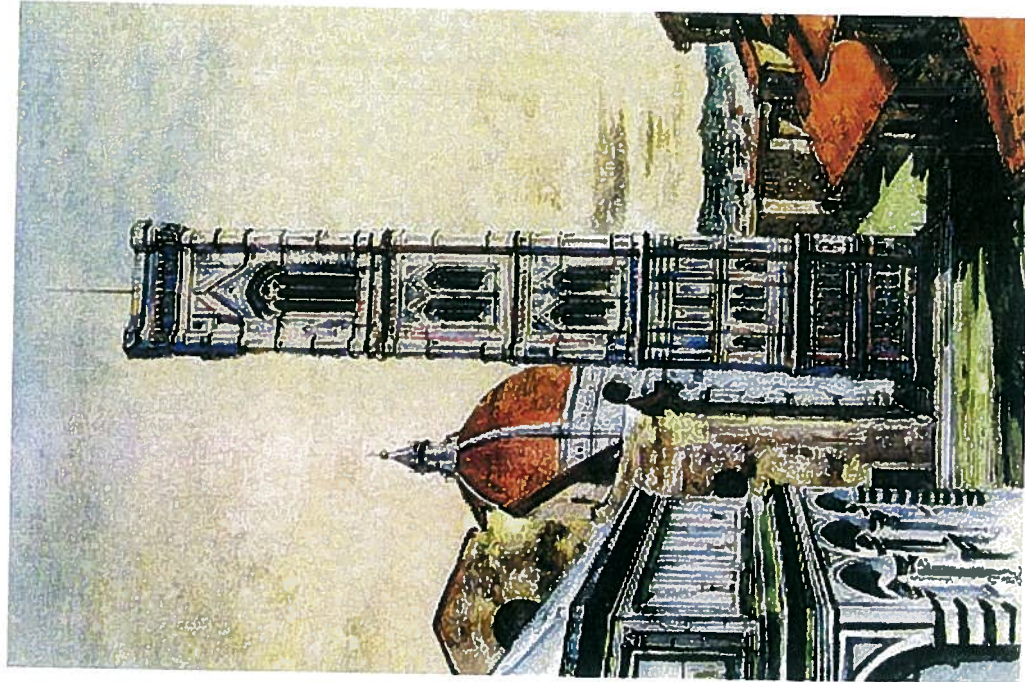

Dante: Dante Alighieri (Firenze 1265-Ravenna 1321), forfatter til *Den guddommelige Komedie*. Monument af Stefano Ricci, 1829.

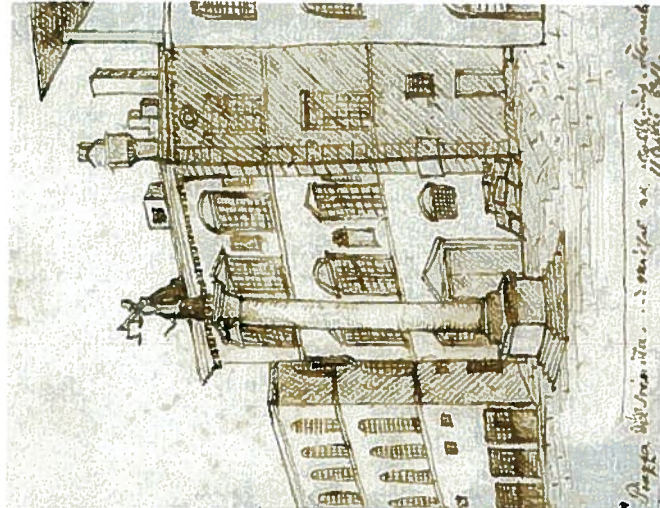
Alfieri: Vittorio Alfieri (Asti 1749-Firenze 1803), frihedsdigter, skrev især tragedier. Monument af Antonio Canova, 1810.

Machiavelli: politikeren Niccolò Machiavelli (Firenze 1469-San Casciano 1527), forfatter til *Fyrsten*. Monument af Innocenzo Spinazzi, 1787.

Andersen skriver om Santa Croce i dagbogen (12.12.1840): "gik i ST Croce [...] jeg knælede ved Gallilæi Grav, som den der havde lidt mest Martyrdom paa Jorden. En rød Stige er hans Vaaben, mig forekom den et Billede paa Kunsten, af en gloende Stige gaaer vor Vei opad, men til en Himmel. Jeg følte reen Andagt og bad Gud gjøre mig lykkelig." (9.10.1833): "Nu saa vi La chiesa di Santa Croce, en stor, smuk Bygning. Til Høire er *Buonarroti* Gravmonument med hans Buste, ved Siden sidder, Sculpturen, Malerkunsten og Architecturen (Malerkunsten er bedst og af Batista del Cavaliere.) – Dantes Grav, men hans Liig er i Ravenna, Italien peger paa hans colosale Støtte og Poesien græder over Sarcophagen. – Vittorio Alfieri, Gravmonument prydet med Maske og Lyre, Laurbær, Italien græder over Graven, Monumentet er af Canova. Machiavel, dette Monument er opreist 266 [Aar] efter hans Død [...] Ligeover for Buonerotiti Grav er Gallilæi, oven over er et Marmorvaaben med en (rød) Stige."

HCA: "Florents's Marmor-Domkirke". *Santa Maria del Fiore* blev tegnet af Arnolfo di Cambio og påbegyndt i årene omkring 1300. Giotto's klokkeårn er opført 1334-59, og Brunelleschi's kuppel stod færdig 1446. Andersen så katedralen uden facade, ligesom Santa Croce: først i 1861 blev der udskrevet en arkitektkonkurrence, men der skulle flere runder til, før Emilio De Fabris blev udpeget som vinder, så facaden omsider kunne opføres 1871-87. Andersens landsmand, den danske arkitekt Vilhelm Petersen, deltog i konkurrencerne – to gange blev han nr. to! På dette billede af Giuseppe Zocchi (1711-67) skimtes bag dåbskapellet den nøgne domkirkefront.

HCA: "... Staden Florents er en heel Billedbog, naar man vil blade op i den. Der staaer paa *piazza della Trinità* en slank Søile og øverst paa denne staaer Retfærdighedens Gudinde med tilbundne Øine og Vægtskaal."

piazza della Trinità: Tegning af HCA, 11/4 1834. Pladsen er opkaldt efter kirken *Santa Trinità* (Den hellige Treenhed). Søjlen er rejst på Cosimo I's bud i triumf over sejren i 1554 i slaget ved Marciano della Chiana (syd for Arezzo), hvor den sienesk-franske hær blev slået; det var begyndelsen til enden for Siena som selvstændig republik – og storfyrstendømmet Toscana var inden for Cosimo's rækkevidde. Søjlen, der blev rejst i 1565 på det sted hvor Cosimo hørte om sejren, var en gave fra Pave Pius IV, oprindeligt fra Caracalla Termene i Rom. Den blev i 1581 forsynet med Francesco Ferrucci del Tadda's skulptur af Retfærdighedens gudinde. Republikanske florentinere kaldte søjlen for "Colonna d'infamia", en "skamstøtte", fordi gudinden vender ryggen til rådhuset.

HCA: "1834 var i *Accademia delle arte* en Udstilling i Florents."

Accademia delle arte: Accademia di Belle Arti blev dannet af Cosimo I i 1563 som erstatning for kunstmalerens gamle broderskab *Compagnia di San Luca*. På Pietro Leopolds foranledning fik det fra 1784 til huse i et nedlagt hospital (fra 1300-tallet) på Piazza San Marco.

HANS CHRISTIAN ANDERSEN 1805-1875

